

# Per què El valencià de sempre ?

written by Jordi Borràs Alabern | 18 d'octubre de 2018

Voldria parlar-vos del llibre *El valencià de sempre*, d'Eugeni S. Reig. Per començar, diré que molts principatins creuen que els valencians reneguen de la llengua, quan són ells mateixos qui ho fan molts cops, i en canvi, molts valencians la defensen molt més que no pas ells. No tots els qui l'anomenen valencià vol dir que vagin contra la unitat de la llengua catalana, sinó que l'anomenen segons el nom tradicional al País Valencià. A més a més, molts principatins no procuren parlar una llengua sana i rica, que vol dir expressiva, comunicativa, cosa que Eugeni S. Reig, sí: «En l'exemple he escrit "els tastos" i no "els proves" perquè en la nostra llengua les coses de menjar es tasten, no es proven. Provar-se, es proven els cotxes i les motos, els aliments es tasten.» (aclariment 3 a l'entrada *figatell*). L'autor d'aquest llibre és una persona que estima la llengua.

Valencianitzar-nos, igual que mallorquinitzar-nos, algueresitzar-nos, etc., és recatalanitzar-nos, perquè depurem el nostre dialecte (que reverteix en el nostre estàndard), ja que cada dialecte té castellanismes diferents, i conèixer més bé els altres dialectes és millorar el nostre. És més, per exemple, d'un lloc on es viu no podem pas dir-ne *vivenda*, sinó *habitatge*. Ara bé, si resulta que aquesta paraula l'han ressuscitada del català medieval (s'havia deixat de dir) i en una part del domini lingüístic se'n diu (s'hi manté viva!) una altra (*habitança*), diem-la (i escrivim-la) tots els altres parlants. Dos dits de la mateixa –*tres quarts del mateix* és una expressió castellana, i altra volta, el valencià ens en dona una versió genuïna– amb *endenyar-se* (*infectar-se*: «Els valencians hem emprat des de sempre aquest verb [*endenyar-se*] per a designar el concepte especificat, però actualment s'usa cada volta menys i en el seu lloc es diu *infectar-se*, que és

el verb que utilitza la llengua estàndard. Així perdem un vocable ancestral que s'ha mantingut viu fins als nostres dies i el substituïm per un altre que és idèntic al seu equivalent castellà.»). Amb *frontera* (si es prefereix, *frontis*, per a no dir *façana*, un italianisme), *recaptera* o *hortereta* (per tal d'evitar el gal·licisme *carmanyola*, i no em vingueu amb el neologisme *tupper*), *jupetí* (per tal d'evitar el castellanisme *armilla*), *menfot* (per tal d'evitar el castellanisme *pasota*), *parlar foradat* (i que no hàgim de dir *conversa de besugos*), etc. I fins i tot, per què no dir *destarifat* en comptes dels tan genuïns (al Principat), però ja no tan sentits *esbojarrat* i *eixelebrat*?

Si aprendre altres llengües és conèixer-ne la cultura, aprendre altres dialectes (tenint molt clar que tots parlem un dialecte, que és la manifestació de la mateixa llengua) també és conèixer-ne les variacions de la cultura, com per exemple els diferents plats de menjar tradicionals. Això és així perquè enlloc del món, en un territori on es parli la mateixa llengua, si no és que sigui gaire reduït, la cultura no és exactament igual. Al llibre *El valencià de sempre* es veu molt bé, ja que s'hi expliquen receptes de cuina típiques valencianes, i ara que ho escric, gustosíssimes, per a llepar-se'n els dits!

Així doncs, cal que molts principatins deixin l'actitud de *menfot*, o fins i tot de recel, cap al País Valencià i als valencians, i en aquest cas concret, cap a llur parlar, que també forma part de la nostra llengua i hi és tan important. I hi és tan important perquè encara manté viu el geni de la llengua, cosa que molts principatins, sobretot del català central, han perdut.

Finalment, voldria acabar aquest escrit amb un text d'Enric Valor, gramàtic i escriptor de Castalla (comarca de l'Alcoià), escriptor del qual hi ha més fragments d'exemple al llibre *El valencià de sempre*. Diu el següent: «L'amor a la llengua, primer, després l'amor a la narrativa».

Quant dec als meus pares en la qüestió lingüística! I a Castalla! La nacionalitat és la llengua: això ho he mamat al meu poble. I com deia l'assagista Ramiro de Maeztu, «Tots els pobles on es parla la llengua del meu poble són la meua pàtria".» (del llibre *Enric Valor. Converses amb un senyor escriptor* ). I m'ho faig ben bé meu: a casa només he mamat català, i de pares força més grans que jo, és a dir, que saben més vocabulari, frases fetes, etc., genuïnes i populars. I les ciutats i pobles on es parla la meua llengua, amb tots els diversos parlars, són la meua pàtria.